

DRŽAVNI ARHIV U SLAVONSKOM BRODU

SUMARNI INVENTAR

OPĆINA SVILAJ 1918-1941

Broj fonda: HR DASB 8

Izradila: Zdenka Lakić

Slavonski Brod, 2002.

SADRŽAJ

POPIS KRATICA	3
I. OPIS FONDA	4
1. IDENTIFIKACIJA.....	4
2. KONTEKST.....	4
3. SADRŽAJ I USTROJ.....	6
4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA.....	6
5. DOPUNSKI IZVORI.....	7
6. PODRUČJE KONTROLE OPISA.....	7
II. OPIS SERIJA I PODSERIJA FONDA (INVENTARNI POPIS)	9
1. Temeljne zemljišne knjige.....	10
2. Spisi matičnog poslovanja.....	10

POPIS KRATICA

br.	broj
Čl.	članak
DASB.....	Državni arhiv u Slavonskom Brodu
d/m	dužnih metara
dr.	drugo
f.	arhivski fond
HDA	Hrvatski državni arhiv
HR	Hrvatska Republika
Inv.br.....	Inventarni broj
ISAAR (CPF).....	Međunarodna norma arhivističkoga normiranoga zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji
ISAD (G)	Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva
knj.....	knjiga
kut.	kutija
sig.:	signatura
str.	stranica

1. IDENTIFIKACIJA

Oznaka / signatura:

HR-DASB-8

Naslov

OPĆINA SVILAJ

Vrijeme nastanka gradiva sadržanog u jedinici opisa:

1918. – 1941.

Razina opisa:

Fond

Količina i nosač jedinice opisa:

3 knjige, 1 svežanj, 0,10 d/m

2. KONTEKST

Naziv stvaratelja:

Općina Svilaj

Vrijeme i mjesto djelovanja:

Općina Svilaj djelovala je od 1918. do 1941. Obuhvaćala je područje naselja: Svilaj, Novigrad i Zoljani.

Sjedište djelatnosti

Sjedište Upravne općine Svilaj nalazilo se u Svilaju.

Pravni položaj

Od ujedinjenja Države Slovenaca, Hrvata i Srba s Kraljevinom Srbijom 1.12.1918. do donošenja Vidovdanskog ustava 28.01.1921. u sustavu lokalne uprave nije se ništa bitno promijenilo. Ona je bila organizirana na temelju zakona koji su bili na snazi do 1918. Tako su općine sve do donošenja Zakona o općinama i oblasnim samoupravama iz 1929. djelovale na osnovu Zakona o uređenju općina i trgovišta koja nisu imala uređenog magistrata od 12.12.1870.¹ koji je Zakonom od 1.12.1889. protegnut i na područje bivše hrvatsko – slavonske vojne krajine.² Nadređeni im kotari djelovali su na osnovu Zakona o ustrojstvu županija i uređenju uprave u županijama i kotarima od 5.02.1886. koji je samo usklađen sa zakonom od 26.04.1922.³

Vidovdanskim ustavom došlo je do izjednačavanja zakona na području cijelog Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca. Definirano je da se uprava sastoji od oblasti, kotara i općina.⁴ Državni teritorij bio je podijeljen na 33 oblasti od kojih je jedna bila i Osiječka oblast sa sjedištem u Osijeku. Općina Svilaj pripadala je Osiječkoj oblasti I Brodskom srezu. U sastavu općine Svilaj nalazila su se sela Stružani, Zoljani i Novigrad.

¹ Isto, str. 359. Zakon vidi u Zbornik zakonah I naredabah valjanih za Kraljevinu Hrvatsku I Slavoniju, god. 1871., U Zagrebu, 1872.,str.37-50.

² Sbornik zakonah I naredabah valjanih za kraljevine Hrvatsku i Slavoniju, Zagreb, 1890.str. 83-84.

³ Beuc,I. n.dj. str. 360.

⁴ Beuc, Ivan, Povijest institucija državne vlasti u Hrvatskoj (1527-1945.), zagreb, 1969.,str.335-

Uz druge zakone kojima je definirao svoju apsolutističku vlast u Kraljevini Jugoslaviji 1929. „kralj je donio i Zakon o izmjenama zakona o općinama kojim je dao raspustiti sve općinske uprave te postaviti nove i raspustiti sve organe oblasne samouprave te postaviti komesare umjesto tih organa.⁵ Novim Zakonom o nazivu i podjeli Kraljevine Jugoslavije na upravna područja od 3.10.1929. država je podijeljena na banovine, kotare (srezove) i općine.⁶ Novi «Zakon o općinama» donesen je 14.03.1933.⁷ Po njemu su najniže tijelo uprave bila općinska načelstva.

Do izmjena u organizaciji općina došlo je ponovno nakon osnivanja Banovine Hrvatske 1940. donošenjem Uredbe o izmjenama i dopunama Zakona o općinama od 14.III.1933.⁸

Nadležnost, svrha, funkcije i područje djelatnosti

Općinski odbori kao izabrana samoupravna tijela općine brinula su se o općinskoj imovini, provođenju raznih zakonskih odredbi i organizaciji sveukupnog života na svome području. Općinski su odbori birali općinska načelstva kao svoja izvršna tijela. Osim administrativnih i općih poslova (vođenje urudžbenog zapisnika spisa i drugih uredovnih knjiga, izbornih listina, zapisnika, ročišnika i sl.) službenici općine pripremali su i predlagali općinskom odboru plan budžeta i završni račun za proteklu godinu, pripremali su odluke općinskog odbora, vodili su i redarstvene poslove (izricali kazne u onim slučajevima koji su potpadali pod nadležnost općine, skrbbili o sigurnosti ljudi i imovine, moralu, redu i miru, nadzirali kretanje stranaca i sumnjivih osoba, vršili prijavljivanje i odjavljivanje radnika, izdavali dozvole za javne priredbe i imali nad njima nadzor, nadzirali sajmove i ostalu trgovinu, vodili popise općinara i domaćinstava, zavičajnika, izdanih domovnica i putovnica, popise društava, obrtnika, vojnih obveznika i dr.), zemljišno – pravne poslove (vodili popise katastarskih čestica, izvršenih dioba zadruga, izdavali posjedovne listove i sl.), poslove školstva (vodili popise školskih sposobnjaka, nemarno polazećih učenika, sjedničke zapisnike Školskog odbora i dr.), poslove zdravstva (vodili zapisnike sjednica općinskog zdravstvenog odbora, dnevnik liječenja i pojave zaraznih bolesti, iskaze zdravstvenog osoblja, popise raznih bolesnih osoba, preglede škola i javnih objekata i dr.), građevinske poslove (cestovne proračune, vodili brigu o mostovima, putovima i drugim građevinama, bilježili vodostaj i sl.), vojne poslove (vodili knjige vojnih obveznika, popise regruta, iskaze erarskih konja i razne tegleće stoke, popis oružja i dr.), poslove šumarstva i lova (iskaze lugara, poljara i vincilira, očevidnike izdanih dozvola za izvoz drva, za lov i dr.), veterinarske poslove (izdavanje stočnih putnica, dozvola za prodaju stoke, pregled stoke za klanje, podnošenje izvještaja kotarskim vlastima o stanju stočnog fonda i dr.), gospodarske poslove (vodili iskaze šteta od požara, vatrogastvo i zaštitu od požara, pripremali izvještaje za statistički ured) prometa (nadzirali stanje cesta i mostova, popis vozila), zemljišne zajednice (iskazi zemljišne zajednice, zapisnici skupštinskih sjednica, godišnji proračuni, računi i sl.), blagajničko poslovanje (blagajničke knjige, očevidnike likvidacija i dr. kontrolne financijske knjige).

Administrativni ustroj / organogram

Na čelu Općine bio je Općinski odbor. On je bio samoupravno tijelo birano na općinskim izborima a sastojalo se od 12-24 odbornika (kasnije 18 – 36). Izvršno tijelo bilo je općinsko načelstvo koje je birao općinski odbor a nadređeno mu je bilo kotarsko načelstvo.

Općinski odbor je iz svojih redova birao sudca ili kneza (kasnije načelnika), bilježnika i drugo profesionalno osoblje (službenike) koje je obavljalo poslove koje je na njih prenio općinski odbor. Služba bilježnika (tajnika) bila je trajna dok su se ostali činovnici birali na tri godine. Općinsko načelstvo je neposredno obavljalo poslove koji su bili u nadležnosti općinskog odbora dok je odbor donosio odluke iz svoje nadležnosti čije je izvršavanje povjeravao načelstvu i odlučivao o financijskim sredstvima potrebnim za provođenje odluka.

⁵ Isto, str. 363.

⁶ Službene novine br. 233-XCVI, br. 233, I br. 297 – CXXIV.

⁷ Isto, br. 85, 1933.

⁸ Narodne novine br. 84, 85 i 209. iz 1940.

Veze

Općina je imala određeni stupanj samostalnosti ali je vrlo čvrsto bila povezana s Kotarskim uredom, a preko njega s oblasti, kasnije s banovinom.

Povijest arhivskog fonda

Arhivsko gradivo Općine Svilaj preuzeto je 18.01.1993. od Sekretarijata opće uprave Općine Slavonski Brod, Mjesnog ureda u Svilaju, o čemu je sastavljen Zapisnik o primopredaji br. 41/1 – 1993.od 08.03.1993. Gradivo je upisano u Knjigu primljenog gradiva pod rednim brojem 103/11.

Način preuzimanja ili predaje

Gradivo arhivskog fonda preuzeto je po službenoj dužnosti.

3. SADRŽAJ I USTROJ

Sadržaj:

Gradivo se sastoji od Temeljnih zemljišnih knjiga selâ Stružani i Zoljani, te raznih osodnih dokumenata žitelja općine (domovnica, izvoda iz popisa zavičajnika, rodnih i vjenčanih listova i sl.).

Plan sređivanja

Gradivo fonda podijeljeno je u dvije serije: Zemljišne knjige i Spisi iz matičnog poslovanja. Popis zavičajnika ili tzv. Pukopisna lista sela Novigrad koja je preuzeta s ovim fondom uvrštena je u arhivski fond Mjesni narodni odbor Novigrad (sig.: HR-DASB-327) jer su zadnji upisi u knjigu napravljeni 1946. što kod preuzimanja nije uočeno.

Odabiranje i izlučivanje

Odabiranja i izlučivanja u fondu nije bilo.

4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA

Uvjeti dostupnosti

Gradivo fonda dostupno je svim građanima Republike Hrvatske sukladno odredbama Zakona o arhivskom gradivu i arhivima⁹ i Pravilnika o radu čitaonice Državnog arhiva u Slavonskom Brodu i korištenju arhivskog i knjižničnog gradiva.¹⁰

Jezik i pismo u gradivu

Gradivo je pisano na hrvatskom jeziku. Pismo je latinica.

Obavijesna pomagala

Za fond je izrađen sumarni inventar.

⁹ Narodne novine Republike Hrvatske br. 105/1997.

¹⁰ DASB, Spis klasa br.: 003-05/98-01/04, Ur. broj: 2178-19-01-98-1.

5. DOPUNSKI IZVORI

Postojanje i mjesto čuvanja izvornika

Prema dosadašnjim saznanjima Državnog arhiva u Slavanskom Brodu izvorni dokumenti Upravne općine Svilaj nalaze se samo u ovom arhivskom fondu.

Dopunski izvori

Kao dopunski izvor za istraživanje povijesti Općine Svilaj iz razdoblja 1918. – 1941. mogao bi poslužiti arhivski fond Osiječke oblasti u Državnom arhivu u Osijeku (sig.:HR-HDA-139), kao i arhivski fondovi fondovi u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu: Osiječka oblast (HR-DASB-139), Savska banovina (HR-HDA-142,143,144,145,146,147,148,149,150,151,152,153) i Banovina Hrvatska (HR- HAD-157,158,159,160,161,162,163,164,165,166,).¹¹

Literatura

1. Beuc, Ivan, Povijest institucija državne vlasti u Hrvatskoj (1527-1945), Zagreb, 1969.
2. Sršan, Stjepan, Seoske općine i njihovo arhivsko gradivo // Glasnik arhiva Slavonije i Baranje, g. 6 (2001), br. 6, str.- 183 – 191.
3. Zbornik zakonah i naredabah valjanih za kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju, god. 1871., u Zagrebu, 1872., str. 37-50.
4. Sbornik zakonah i naredabah valjanih za kraljevinu Hrvatsku I Slavoniju, Zagreb, 1891.

6. PODRUČJE KONTROLE OPISA

Napomena arhivista

Područje Upravne općine Svilaj do razvojačenja Vojne krajine 1881. nalazilo se u njezinom sastavu. Nakon razvojačenja Vojne krajine i donošenja Zakona o ustroju županija i uređenju uprave u županijama i kotarima, kotar Županja i kotar Vinkovci, kojemu je pripadala i Upravna općina Svilaj, ulaze u sastav Srijemske županije,¹² nakon osnivanja oblasti u sastav Osiječke oblasti, a od 1929. u sastav Savske banovine i Sreza Brod na Savi. Dokumentacija ove oblasti kao ni Sreza Brod na Savi nije sačuvana.

Pravila i propisi

¹¹ Arhivski fondovi i zbirke u arhivima i arhivskim odjelima u SFRJ: SRHrvatska, Beograd, 1984, str. 67-68.

¹² Zakon o ustroju županija i uređenju uprave u županijama i kotarima od 5.02.1886. (Smrekar. M. Priručnik za političku upravnu službu u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji, knj. I.. Zagreb, 1899.)

Pri izradi sumarnog inventara korišteni su: Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva (ISAD(G)), 2.izd.,Zagreb, 2001. i Međunarodna norma arhivističkoga normiranoga zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji, (ISAAR(CPF)), Zagreb, 1999.;

Nadnevak izrade opisa:

Sumarni inventar izradila je u prosincu 2002. Zdenka Lakić.

INVENTARNI POPIS

Fond: Općina Svilaj: HR-DASB-307/1

Oznaka/signatura serije: **HR-DASB-307/1**

Naslov serije: Temeljne zemljišne knjige

Vrijeme nastanka gradiva sadržanog u jedinici opisa: 1899.-1940.

Razina opisa: Serija

Količina: 2 knjige

Broj tehničke jedinice	Naslov/Sadržaj	Godina	Količina	Napomena
1	Temeljna zemljišna knjiga Sela Zoljani	1899. - 1936.	1 knjiga	
2	Temeljna zemljišna knjiga sela Stružani	1905. - 1940.	- « -	

Fond: Općina Svilaj: HR-DASB-307/2

Oznaka/signatura serije: **HR-DASB-307/2**

Naslov serije: Spisi iz matičnog poslovanja

Vrijeme nastanka gradiva sadržanog u jedinici opisa: 1918. – 1941.

Razina opisa: Serija

Količina: 2 knjige

Broj tehničke jedinice	Naslov/Sadržaj	Godina	Količina	Napomena
1	Spisi iz matičnog poslovanja (domovnice, rodni listovi, izvodi iz knjige zavičajnika i dr.)	1918. - 1941.	1 svežanj	Gradivo uloženo u uski registrator!